

До читачів

Редакція сприймає свою місію в цьому динамічному й неспокійному світі як відповідь на виклики сучасності в широкому сенсі. Саме тому завдання журналу вбачаємо не тільки в поширенні знань із галузі україністики. Прагнемо також якісно переорієнтувати корпус таких знань, систематично працюємо над підвищенням якості журналу. Звичайно, нас передусім цікавить його інтелектуальний рівень. Через те дбаємо про осучаснення галузі польської і зарубіжної в цілому україністики – публікуємо актуальні матеріали, розширюємо тематику пропонованих досліджень, заохочуємо авторів до фахової дискусії. Ми свідомо не обмежуємося суто філологічною проблематикою, а виходимо на інтердисциплінарні студії, що включені в ширший контекст гуманітарних та соціальних наук, а також впливають на загальний стан суспільної свідомості XXI ст.

Реформи останнього часу в журналі „*Studia Ukrainica Posnaniensia*” стосуються не лише змісту пропонованих публікацій, а й зовнішньої форми. Саме тому в цьому числі ми змінили вигляд обкладинки – це візуальна ознака оновлення, що впаде в око читачеві. На нашу думку, така обкладинка привертатиме увагу виразними символами, що характеризують дух і букву цього видання. Дизайн обкладинки виконав видатний мистець, заслужений художник України Віктор Олексенко, якому ми надзвичайно вдячні. Він використав стилізований шрифт, який нагадує історичну кирилицю, також орнамент давньої вишивки з Шевченкового краю. У центрі композиції розміщено куб з крайніми знаками кириличної абетки – **А** та **Я**, що має символізувати універсум мислення та безмежність наукового пошуку. Варто додати, що автор обкладинки Віктор Олексенко – не тільки видатний графік, який мав багато персональних виставок та престижних нагород, він – наш колега, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, а також визначний поет, експериментатор, автор збірок поезографіки.

У першому числі „*Studia Ukrainica Posnaniensia*” за 2024 рік пропонуємо увазі читачів низку публікацій мовознавчого та літературознавчого характеру, але не тільки, позаяк наші автори нерідко переходять межі власне філологічної проблематики. Настанова на осучаснення філологічних досліджень, про яку була мова вище, тут виявляється цілком затребуваною. Нерідко в фокусі

дослідження опиняються актуальні реалії України – не тільки ті, що викликані безпосередньо війною, а й її згубними наслідками для Східної Європи та світу в цілому. Так, ідеться про мовну свідомість українських біженців, які внаслідок воєнних дій опинилися за кордоном, про зміни індивідуальної та групової ідентичності під тиском актуальних обставин, про мультикультурні тенденції в сучасному світі.

Розділ мовознавчих студій відкриває стаття **Яни Журенко** про гендерні стереотипи в українському культурному дискурсі. Авторка розглядає питання на прикладі гендерної метафори, яка була втілена в художніх текстах Оксани Забужко. До стереотипних уявлень звертається також **Олена Ковалевська**, яка аналізує зміст концепту „голуб”. Особливістю цієї студії є її порівняльний характер: авторка розглядає місце концепту в мовному образі світу українців, росіян та поляків, вказуючи на істотні відмінності у значеннях цього слова. Предметом аналізу **Марії Редькви** є номінація осіб у сучасній мовній практиці українців. Цей аналіз, який є частиною більшої наукової праці дослідників, засвідчив застосування різних підходів до визначення *чужих* унаслідок міграційних процесів – як внутрішніх, так і зовнішніх, тобто за межами країни. Авторка заявляє про інтенсивність екологічних, соціальних та міграційних змін, яких зазнало українське суспільство упродовж останніх десятиліть. **Агата Скужевська** звертається до сфери історичної лексикографії: її дослідження стосується лексики шкіряного ремесла, зафіксованої в XIX ст., а матеріалом для студії слугують українсько-німецькі словники авторства Ілька Магури. **Алла Таран** відстежує зміни в оцінних найменуваннях предметів у сучасній українській мові. Її цікавить, як такі зміни відображають систему цінностей спільноти. Дослідниця спостерігає динамічну семантику слів та стверджує, що її варто ширше фіксувати у лексикографічних працях.

Розділ літературознавства презентує праці, присвячені сучасній українській літературі, яку розглянуто в різних інтердисциплінарних аспектах. **Інна Анталовська** концентрує увагу на складних дилемах національної пам'яті, які вона розгортає на прикладі романів відомого сучасного письменника Володимира Лиса. **Тетяна Гребенюк** звертається до характеристики одного з провідних мотивів збірки Оксани Забужко *Автостоп*. Це мотив повернення – ідеться про символічне повернення в минуле, порахунки з минулим, яке поетка оцінює досить критично, як травматичний досвід. **Марта Замбжицька** пропонує докладний аналіз роману Андрія Сем'янків *Танці з кістками*. У цьому творі, стверджує авторка, заявлено новий підхід до зображення дійсності, він також означає новий жанровий різновид (*podgatunek*) – медичний трилер. Роман Сем'янків є прикладом успішного твору в рамках масової культури, хоч водночас цей твір ставить цілком серйозні проблеми, актуальні для життя суспільства. Предметом уваги **Ярослава Поліщука** став новий роман Володимира Рафеєнка *Петрикор – запах землі після дощу* (2023). До-

слідник зосереджує увагу на маркуванні простору в цьому творі, показує, як просторові координати відображають динамічну ідентичність персонажів, а також оприявнюють їхні травматичні переживання, пов'язані з досвідом нинішньої російсько-української війни. Реконструкція родової пам'яті цікавить **Оксану Пухонську**, яка запропонувала критичний перегляд уявлень про минуле ХХ ст., беручи за приклад оригінальний текст європейської популярної літератури, а саме роман Лізи Вееди *Олександра. Українська родинна сага*.

Статті, які подаємо в новому числі журналу „*Studia Ucrainica Posnaniensia*”, відображають широкий зріз наукової проблематики. Вони свідчать про сміливе освоєння нашими авторами актуальних тем і мотивів, що характерні для суспільної та культурної ситуації України останніх років, зокрема зумовлені викликами нинішньої війни в країні. Науковці, статті яких уміщено в першому розділі, солідарні в тому, що живемо в час активного й динамічного розвитку української мови, яка потребує багато зусиль для дослідження поточних процесів. Також автори літературознавчих статей демонструють успішне застосування різних методологічних та теоретичних підходів до характеристики художніх текстів, але при цьому виявляють стійкий і цілеспрямований інтерес до літературних новинок.

Ярослав Поліщук, Анна Гірнятко-Шумилович